

О. Б. Билінська,
здобувач, ДВНЗ "Університет банківської справи", м. Київ

ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ ВКЛАДІВ В УКРАЇНІ

O. Bylinska,
getter, State Higher Educational Institution "University of Banking", Kyiv

FORMATION PRINCIPLES OF DEPOSIT INSURANCE SYSTEM IN UKRAINE

У статті досліджується система принципів для ефективних систем страхування, яка дає змогу забезпечити реалізацію гарантій щодо повернення банківських вкладів населення, а звідси — повною мірою реалізувати функціональне призначення системи гарантування вкладів, розглянуто загальні підходи і напрями, які забезпечують ефективність захисту вкладів; відображено аналіз основних принципів для ефективних систем страхування депозитів та їх формалізації у вітчизняному та світовому законодавстві, що призведе до підвищення довіри вкладників до системи гарантування вкладників та банківської системи в цілому. Проведено аналіз основних принципів та вітчизняного законодавства на відповідність основним засадам функціонування національної системи гарантування вкладів світовим засадам. Розглянуто індивідуальні особливості розвитку банківської системи, специфіку законодавства та обмеження повноважень у сфері фінансової безпеки.

In the article the system of principles for effective insurance system that allows to ensure the implementation of guarantees for the return of bank deposits, and hence — to fully realize the functionality of a deposit insurance system, discussed common approaches and directions that ensure the effectiveness of deposit protection; shows the basic principles for effective deposit insurance systems and their formalization in domestic and international legislation that will increase the confidence of depositors in the system of guaranteeing depositors and the banking system as a whole. Analysis of the basic principles and national legislation in compliance with the basic principles of operation of the national deposit insurance system worldwide principles. We consider the individual characteristics of the banking system, specific legislation and limit the powers in the field of financial security.

*Ключові слова: принципи страхування депозитів, вклад, фінансова безпека, гарантія.
Key words: principles for deposit insurance, deposits, financial security, guarantee.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Основні принципи для ефективних систем страхування депозитів є важливим орієнтиром для використання країнами, у створенні або реформуванні системи страхування вкладів і вирішення цілого ряду питань, в тому числі: фінансування, швидкого відшкодування, страхування вкладів,

вирішення питань з неплатоспроможними банками, інформування громадськості, співпраця з іншими учасниками страхування, включаючи центральні банки і органи нагляду. Трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні сприяють реалізації цих принципів у вітчизняній системі страхування вкладів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вивченням основних принципів для ефективних систем страхування вкладів займаються провідні вітчизняні та закордонні вчені-економісти, зокрема: С. Волощук, Ж. Голодова, О. Грасюк, О. Засядько, Т. Мазур, О. Орлюк, Т. Смовженко, В. Огієнко, А. Турбанов, Аш. Деміргук-Кунт, Джо Хортон та інші.

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Світова фінансова криза дала поштовх для створення та розвитку систем страхування вкладів. Хоча щороку кількість держав з системами страхування вкладів зростає, однак не існує єдиного уніфікованого підходу до побудови національної системи страхування вкладів так і для взаємодії з іншими елементами системи забезпечення фінансової стабільності. Отже, неможливість уніфікації систем страхування вкладів пов'язано з різницею в соціально-економічному розвитку країн, особливостями організації та діяльності фінансових установ, передумовами запровадження і стратегічними цілями діяльності систем страхування вкладів.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

У дослідженні вирішується завдання вдосконалення системи страхування депозитів за умов наявності проблем пов'язаних із економічним станом країни. Саме тому необхідно здійснити аналіз економічного середовища, оскільки цей чинник матиме величезний вплив на банківську систему і систему страхування депозитів. Необхідно проаналізувати структуру банківської системи, оскільки кількість, типи і характеристики банків впливатимуть на вибір правильного варіанту організації системи страхування депозитів.

Методологічною основою дослідження стали основні принципи для ефективних систем страхування депозитів створені Базельським комітетом з банківського нагляду і Міжнародною асоціацією страховиків депозитів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Системи страхування депозитів існують сьогодні більш ніж у 106 країнах світу. Практично всі розвинені країни створили у себе подібні системи. В останнє десятиліття створили такі системи майже всі країни Східної Європи і Азії, йде підготовка до формування національних систем страхування депозитів у деяких країнах Сходу й Африки.

Ефективна система страхування вкладів повинна враховувати ряд зовнішніх факторів та враховувати виконання певних попередніх умов. Ці умови, хоча у більшості випадків й знаходяться поза межами компетенції системи страхування вкладів, справляють серйозний вплив на систему страхування вкладів. Серед таких попередніх умов, на наш погляд, можна виділити наступні:

- постійне оцінювання стану економіки і банківської системи;
- належне корпоративне управління установами, що складають систему фінансової безпеки;
- ефективне пруденційне регулювання та нагляд;
- належним чином збудована та ефективно функціонуюча правова система, а також системи бухгалтерського обліку і розкриття інформації.

Світовий досвід функціонування національних систем страхування депозитів, а також низка фінансових криз останніх десятиліть зумовили створення у 1998 році Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Діючи в даний час система гарантування вкладів зна-

ходиться на етапі свого становлення. Метою системи страхування вкладів є захист прав і законних інтересів вкладників банків, зміцнення довіри та стимулювання залучення заощаджень населення в банківську систему. Необхідність у постійному моніторингу, аналізі та модернізації системи страхування вкладів збігається з нестабільністю економічного розвитку. Системи страхування депозитів не можуть бути ефективними за відсутності необхідних законів, або якщо правовий режим характеризується непослідовністю. Належним чином сформована правова система повинна включати систему комерційного законодавства, у тому числі закони про корпорації, банкрутства, контракти, захист споживачів і приватну власність, які належним чином і послідовно застосовуються, а також механізм вирішення спорів. З огляду на міжнародний досвід, необхідно і в Україні здійснювати поетапно законодавчі реформи.

Так, система страхування вкладів Сполучених Штатів Америки була заснована в часи гострої банківської кризи і масових банкрутств банків і інших ощадних інститутів. Для США характерна змішана система страхування інтересів вкладників.

Для страхування вкладів у комерційних і ощадних банках була створена Федеральна корпорація зі страхування депозитів (ФКСД), а для страхування вкладів фізичних осіб в спеціалізованих ощадних установах — Федеральна корпорація зі страхування рахунків ощадно-позикових асоціацій (яка в 1989 році була об'єднана в Федеральну корпорацію зі страхування депозитів).

Крім безпосереднього захисту банківських вкладів, Федеральної корпорації зі страхування депозитів, надано право:

- купувати частку в капіталі банку (або весь капітал на термін до 5-ти років), за рахунок своїх коштів;
- надавати позику банку;
- змінювати керівництво банку (на час);
- переводити дебіторську і кредиторську заборгованість банку, що збанкрутів іншому банку, застрахованому в ФКСД;
- проводити регулярні ревізії банків, які не є членами ФРС.

Розгалужена мережа фондів страхування банківських вкладів існує в Німеччині: Фонд страхування депозитів приватних банків, Фонд страхування депозитів ощадних кас і Страховий фонд кооперативних банків.

Центральний банк Німеччини (Дойче Бундесбанк) не робить прямого і досить відчутного впливу на системи страхування вкладів. У фондах можуть брати участь всі приватні кредитні установи, що мають генеральну ліцензію федерального відомства з нагляду за кредитною справою і є членами спілки аудиторів німецьких банків. Страхуються практично всі види вкладів за винятком міжбанківських, а також деяких боргових зобов'язань на пред'явника. Страхуванню не підлягають:

- зобов'язання банку щодо своїх керівників і засновників, які виступають у вигляді фізичних осіб;
- вимоги до банку членів його наглядової ради;
- вимоги до банку прямих родичів вищезазначених осіб.

Що стосується Польщі, то у 1990 році Центральним Банком Польщі була заснована комісія з реформування національної банківської системи, яка зайнялася підготовкою закону про страхування банківських вкладів. За основу в проєкті комісії була взята нормативна база, прийнята в Європейському співтоваристві. Але, встановлюючи вимоги щодо гарантування вкладів, у тому числі і термінових банківських вкладів, цей закон не містив чітких вказівок щодо механізму практичної реалізації цих вимог. Утворився істотний недолік, який був переглянутий в 1995 році завдяки Закону про банківський гарантійний фонд, що

передбачає гарантії збереження вкладів не тільки фізичних, а й юридичних осіб. Банківський гарантійний фонд є недержавним фондом, але під управлінням держави.

Таким чином, для української системи можна виділити наступні чинники, що вимагають подальшого детального розгляду: здатність існуючого правового режиму забезпечити підтримку оперативного втручання у діяльність проблемних банків або їх закриття; наявність у законодавстві (нормативній базі) норм, що чітко регламентують процедури реалізації активів і задоволення вимог кредиторів; надання правового захисту учасникам системи фінансової безпеки і особам, що працюють на них.

Пруденційне регулювання і нагляд матимуть прямий вплив на ефективність системи страхування вкладів, залишаючи на ринку лише життєздатні банки. Банки повинні мати достатній рівень капіталу і використовувати надійні та ефективні практики управління ризиками, корпоративного управління та інше. Серед інших характеристик слід виділити ефективний режим ліцензування, регулярні перевірки банків, оцінювання окремих характеристик, притаманним окремим банкам, а наявність системи раннього реагування і своєчасного втручання у діяльність проблемних банків і врегулювання їх неспроможності.

Ефективна система страхування вкладів передбачає адекватні режими бухгалтерського обліку і розкриття інформації. Точна, достовірна і своєчасна інформація використовується страховиком депозитів, вкладниками, суб'єктами ринку і державними органами для прийняття рішень щодо рівня ризику конкретного банку, сприяючи зміцненню ринкової, регуляторної і наглядової дисципліни.

Належним чином збудована система фінансової безпеки сприяє стабільності фінансової системи. Проте недоліки системи можуть збільшувати ризики, особливо — ризик прояву проблеми моральної шкоди. Заходи з мінімізації моральної шкоди є необхідним компонентом системи страхування вкладів. Рівень ризику моральної шкоди можна знизити через використання інших елементів системи фінансової безпеки і через створення стимулів для впровадження ефективної практики корпоративного управління і управління ризиками безпосередньо у банках, підтримку дисципліни суб'єктів ринку і впровадження ефективних механізмів пруденційного регулювання і нагляду, а також розробку і реалізацію ефективного законодавства що мінімізує ризики збитку. Необхідно забезпечити баланс між зазначеними компонентами та їх координацію.

Керуючись світовим досвідом, можна зробити висновки, що кожна держава визначає для себе таку систему страхування вкладів, яка відповідає особливостям її банківської системи і соціально-економічним цілям. Разом з тим, можна сформулювати і структурувати деякі принципи, щоб забезпечити ефективний розвиток цих систем, що визначають можливі напрями їх вдосконалення. Слід зазначити, що цьому питанню приділяли значну увагу міжнародні організації з регулювання банківської діяльності. Так, в червні 2009 року Базельським комітетом з банківського нагляду і Міжнародною асоціацією страховиків депозитів були розроблені рекомендації з основних принципів для ефективних систем страхування депозитів. З огляду на дані рекомендації, ми вважаємо за необхідне обмежити цей перелік і сформулювати основні, що визначають стійкість системи страхування вкладів.

Першим принципом є цілі державної політики, відтак, основним фактором у реформуванні системи страхування вкладів є визначення цілей, яких прагне досягти держава. Ці цілі мають бути, по-перше, належним чином сформульовані і, по-друге, пов'язані з основними компонентами і механізмами

функціонування системи страхування вкладів. Основною метою системи страхування депозитів є сприяння стабільності фінансової системи і захист вкладників.

Другим принципом є мінімізація моральної шкоди. Зниження рівня ризику моральної шкоди повинно здійснюватися через забезпечення певних компонентів системи страхування вкладів, а також використання інших елементів системи фінансової безпеки.

Під моральною шкодою розуміється наявність стимулів до прийняття додаткового ризику банками або іншими особами, що отримують страховий захист, тобто вважають себе захищеними від збитків і впевнені, що держава не допустить неплатоспроможності банку ні за яких обставин.

Рівень ризику моральної шкоди може бути зменшений за умов обмеження суми страхового покриття; виключення певних категорій вкладників з числа застрахованих; а також впровадження систем диференціюваних (скоригованих за рівнем ризику) внесків.

Третім і четвертим принципами є мандат і повноваження. Страховик повинен мати усі повноваження, необхідні для реалізації його мандату. Ці повноваження мають бути формально закріплені за ним. Усім страховикам депозитів необхідні повноваження щодо фінансування виплат відшкодування, затвердження операційного бюджету і внутрішніх процедур, а також отримання доступу до актуальної і достовірної інформації, що забезпечить здатність страховика своєчасно виконувати усі зобов'язання перед вкладниками.

Мандат організації складається з низки інструкцій і заявлених цілей. Не існує єдиного мандату для усіх страховиків депозитів. Наразі страховики депозитів мають мандати від надзвичайно вузького (виконання лише функцій "платіжної каси") до широкого, коли система має розширені повноваження і обов'язки такі, як мінімізація ризиків (управління ризиками), з різними проміжними комбінаціями.

П'ятим принципом є корпоративне управління. Страховик депозитів має бути операційно незалежним, його діяльність є прозорою. Страховик є підзвітним і захищеним від необґрунтованого впливу з боку політиків і суб'єктів ринку. Під корпоративним управлінням розуміються процеси, структури, інформація, що використовується для керівництва і контролю за діяльністю організації, а також регулювання співробітництва між організацією і відомством, від якого вона отримала свій мандат, або якому вона підзвітна.

Шостим та сьомим принципами є взаємодія з іншими учасниками системи фінансової безпеки та питання міжнародної співпраці. Адаже потреби щодо встановлення і підтримки співпраці страховика з іншими учасниками системи фінансової безпеки залежать від його мандату і повноважень. Якщо одна організація виконує усі функції системи фінансової безпеки, врегулювання потенційних конфліктів залежить від чіткості мандату і режиму підзвітності відповідних структурних підрозділів. Проте, якщо функції покладені на різні організації, питання, що стосуються обміну інформацією, розподілу повноважень і обов'язків, а також координації зусиль стають складнішими. У будь-якому випадку ці питання необхідно вирішувати у прозорий спосіб.

Окрім самих банків первинним джерелом інформації про банки зазвичай є наглядовий орган. Така інформація повинна дозволяти страховику своєчасно здійснювати виплати гарантованих сум вкладів. Страховику необхідно мати мандат, який дозволяє мінімізувати ризики, а також доступ до відповідної інформації, необхідної для оцінювання окремих банків. Центральний банк може бути джерелом інформації щодо фінансової системи у цілому. З метою забезпечення страховика усією

необхідною інформацією і мінімізації навантаження на банки, пов'язаного із підготовкою звітності, необхідно забезпечити тісну координацію та ефективний збір інформації.

Восьмим принципом є обов'язкове членство. Членство у системі страхування вкладів є обов'язковим для усіх фінансових установ, що залучають депозити від осіб, які визнаються такими, що потребують захисту що дозволяє запобігти антиселекції (негативного відбору), тобто охоплення страховиком лише слабких установ. Антиселекція є тенденцією коли банки, рівень ризику яких є вищим, прагнуть увійти до системи страхування депозитів, а банки з нижчим рівнем ризику запобігають страхування, що може мати місце у випадку, якщо участь у системі страхування є добровільною.

Так, до теперішнього часу майже в третини країн розмір страхових внесків залежить від ризикованості політики банку. Хоча більшість фондів фінансується учасниками, зростає число систем, які мають підтримку уряду країни. Більшість країн надають гарантії не за одним банківським рахунком, а на одного вкладника. Зросла частка систем, які не надають страховий захист міжбанківських вкладів.

Законодавство, що регулює систему гарантування вкладів, часто визначає умови, при яких застрахований інститут вважається неплатоспроможним, і обумовлює відповідну процедуру компенсації застрахованих вкладів. Наприклад, відповідно до Директиви Європейського союзу 94/19/ЄС про системах страхування вкладів від 16.05.1994 року інститут вважається неплатоспроможним, якщо він не повертає вклад клієнту протягом 10 днів після пред'явлення вимоги. Ліміти страхування можуть встановлюватися для кожного виду рахунку, для кожного типу вкладника, а також комплексні, які поєднують два попередніх. Можливі варіанти збільшення встановлених лімітів, особливо якщо правила не визначають точно порядок страхування спільних рахунків і довірчих рахунків, керованих пенсійними фондами. Okремо виділяються ліміти для подружжя, які володіють спільним вкладом.

Дев'ятим принципом є страхове покриття. Оскільки, при визначенні того, що вважається застрахованим банківським вкладом, політикам і законодавцям необхідно здійснити порівняльний аналіз важливості різних депозитних інструментів, включаючи вклади у іноземній валюті і вклади нерезидентів, з точки зору забезпечення досягнення цілей державної політики у цій галузі.

Рівень страхового покриття повинен бути обмеженим і встановлюватися на основі аналізу відповідних даних, таких як статистична інформація, що стосується розподілу депозитів за розміром. Це надає у розпорядження політиків і законодавців об'єктивний показник такий, як доля вкладників, що охоплюються страховим захистом, для оцінки достатності того або іншого ліміту страхового покриття.

Десятим принципом є перехід від необмеженої гарантії до системи, що передбачає обмежене страхове покриття.

Оскільки під час фінансової кризи деякі країни офіційно ввели необмежену гарантію з метою надання повного захисту певних категорій вкладників банків і, можливо, інших кредиторів. Необмежена гарантія була декларациєю уряду, що на додаток до захисту, забезпечуваною системою страхування депозитів із лімітом покриття і іншими аналогічними механізмами, деякі депозити і, можливо, інші фінансові інструменти також отримають захист. При введенні необмеженої гарантії необхідно враховувати широкий спектр чинників, включаючи визначення кола установ і продуктів (і пов'язаних термінів), на які така гарантія поширюватиметься, а також прийняти рішення про те, чи будуть самі банки, на які поширюється гарантія, тим або іншим чином брати участь у фінансуванні витрат, пов'язаних з наданням такої гарантії. У періоди серйозних фінансових криз

введення таких гарантій може бути необхідним для зміцнення довіри до банківської системи, як на національному, так і на міжнародному рівні.

Одинадцятим принципом є фінансування. Адекватні механізми фінансування системи страхування вкладів є критично важливими. Політики і законодавці мають можливість вибору між фінансуванням системи за принципом ex-ante (до настання події) або ex-post (після настання події), або за змішаним принципом.

Авансове фінансування вимагає накопичення фонду для покриття вимог за застрахованими вкладками і компенсації витрат, пов'язаних з управлінням системою заздалегідь до настання реального страхового випадку. Кошти фонду формуються, в основному, за рахунок внесків учасників системи страхування депозитів та інших джерел. Кошти фонду можуть накопичуватися у періоди економічної стабільності, коли витрати фонду є незначними, як страховка на випадок виникнення потреби у коштах у майбутньому, коли економічна ситуація стане менш сприятливою, що знижує проциклічність фінансування. Авансове фінансування може допомогти знизити залежність системи страхування від державної підтримки під час фінансової кризи. Для країн, що застосовують авансове фінансування, метод, що використовується для встановлення цільового коефіцієнту або інтервалу розміру фонду, повинен забезпечувати достатні фінансові ресурси для зниження до прийняттого рівня вірогідності настання неспроможності Фонду.

У системах з фінансуванням за фактом настання страхового випадку банки-учасники сплачують внески лише у разі необхідності, тобто настання неплатоспроможності банку, коли виникає необхідність виплатити вкладникам гарантовані суми. Системи, що передбачають фінансування за фактом настання страхового випадку, можуть бути менш обтяжливими для банків-учасників (залишаючи більше засобів у розпорядженні банківської системи), якщо кількість випадків настання неплатоспроможності залишається низькою, оскільки банки сплачують менше внесків. Відповідно, меншими є адміністративні витрати, пов'язані із збором внесків і управлінням фондом. Для того щоб така система залишалася ефективною, необхідно мати можливість здобуття практично негайного доступу до фінансування (оскільки така система має дуже незначні власні ресурси або не має ресурсів взагалі).

Незалежно від того, яку систему обрано (тобто систему фінансування за принципом ex-ante (до настання події) або ex-post (після настання події), або за змішаним принципом), банки є відповідальними за фінансування системи страхування вкладів, оскільки саме вони і їх клієнти отримують пряму вигоду від ефективної системи страхування вкладів. Проте слід розуміти, що у деяких ситуаціях (наприклад, за умов системної кризи) моделі фінансування змінюються.

Дванадцятим принципом є інформування громадськості. Адже усі страховики депозитів повинні забезпечувати підвищення рівня інформованості населення про систему страхування вкладів з тим, щоб сприяти зміцненню і підтримці довіри суспільства. Завдання програми з інформування громадськості мають бути чітко сформульовані і відповідати цілям державної політики і мандату страховика депозитів.

Тринадцятим та чотирнадцятим принципами є окремі правові питання та дії щодо осіб, причетних до настання неплатоспроможності банку.

Брак правового захисту негативно впливає на стимули до виконання функцій, особливо у випадках, коли мандати страховиків депозитів та інших учасників системи фінансової безпеки передбачають своєчасне виявлення, втручання у діяльність і врегулювання неспроможності проблемних банків. Є цілий ряд підходів до забезпечення надання правового захисту. У числі тих, що найчастіше застосовуються можна назвати наступні:

— надання правового захисту фізичним особам від залучення їх до цивільної і кримінальної відповідальності за рішення, дії або помилки, у процесі добросовісного виконання ними посадових обов'язків;

— забезпечення юридичного імунітету страховика;

— включення у трудові угоди співробітників відповідних положень про компенсацію витрат, пов'язаних із забезпеченням їх правового захисту;

— поєднання зазначених підходів.

П'ятнадцятим та шістнадцятим принципами є раннє виявлення проблем, своєчасне втручання і врегулювання.

Страховики різних країн мають різні функції щодо нагляду, регулювання і роботи з проблемними банками. Ці функції залежать від мандату учасників системи фінансової безпеки у тій або іншій країні. Проте незалежно від специфіки обов'язків страховика процес регулювання і нагляду, а також робота з проблемними банками, визначає рівень виплат системою страхування депозитів. Незалежно від того, хто виконує ці функції, визнання проблем банку має відбуватися на максимальній ранній стадії. Необхідно також забезпечити чіткі критерії процесу втручання у діяльність банку. Ці критерії є різними у різних країнах. Вони включатимуть сумніви в здатності банку забезпечити дотримання вимог щодо рівня капіталу, низький рівень ліквідності, погіршення якості або зниження вартості активів; а також виявлення фактів, що свідчать про наявність надмірного ризику і (або) порушення вимог.

Сімнадцятим принципом є виплата відшкодування за вкладами та відшкодування витрат.

Доступ до необхідної інформації щодо вкладників (наприклад, облікові дані) до закриття банку знижує ризик маніпуляцій з документами і обліковими даними, скорочує час завершення процесу виплати відшкодування і забезпечує довіру населення. Система страхування повинна мати процеси, що дозволяють оперативного перевіряти інформацію про депозити для визначення отримувачів відшкодування, його розміру (у межах встановленого ліміту), а також розрахувати обсяг вимог власників вкладів після заліку зустрічних вимог (для систем страхування депозитів, які використовують даний механізм).

ВИСНОВКИ

Таким чином, у розвинених країнах є великий досвід розвитку систем страхування вкладів і багаторічна страхова статистика, яка дозволяє більш детально підходити до моделювання страхових ризиків. Тривалий період діяльності систем страхування вкладів і постійне збільшення розмірів фондів страхування забезпечують стабільність фондів. У результаті країни, які раніше прийняли національну систему страхування вкладів, більш вигідно відрізняються від країн, які почали розвивати національні системи страхування відносно недавно.

Література:

1. Закон України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" № 4452-VI від 23.12.2012 / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К.: Відомості Верховної Ради України, 2012, № 50, 564 с.
2. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. — К.: ЦНД НБУ, Знання, 2011. — 504 с.
3. Система гарантування вкладів в Україні: монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук Т.С. Смозженко. — Львів: Львівський банківський інститут БУ, 2004. — 255 с.
4. Директива Європейського союзу 94/19/ЄС про системи страхування вкладів від 16.05.1994 року (Directive 94/19 / ЄС of the European Parliament and of the Council of 16 May 1994 on deposit-guarantee schemes // Official Journal. L 135 , 31.05.1994. — P. 5—14.

5. Garcia, G.G.H. Deposit insurance: a survey of actual and best practices. — IMF working paper 99/54. — 1999.

6. Рисін В.В. Польська система гарантування депозитів // Вісник НБУ. — 2002. — № 4. — С. 40

7. Міщенко В. Взаємодія органів державного управління як фактор подолання фінансової кризи / В. Міщенко, Р. Лисенко // Фінанси України. — 2009. — № 1. — С. 50—57.

8. Міщенко В.І. Основні напрями забезпечення стабільності фінансового сектору України в контексті глобалізаційних процесів / В.І. Міщенко, С.В. Міщенко // Фінанси України. — 2008. — № 5. — С. 56—69.

9. Науменкова С.В. Зарубіжний досвід організації систем регулювання й нагляду за діяльністю фінансових установ / С.В. Науменкова // Фінанси України. — 2009. — № 12. — С. 20—27.

10. Науменкова С. Особливості формування сучасної моделі фінансової системи / С. Науменкова, С. Міщенко // Вісник НБУ. — 2006. — № 11. — С. 26—31.

11. Форум фінансової стабільності, Керівництво по розробці ефективних систем страхування депозитів, остаточна версія звіту робочої групи зі страхування депозитів / Банк міжнародних розрахунків. — Базель, 2001.

12. Parker David C. Closing a Failed Bank: Resolution Practices and Procedures, International Monetary Fund, Washington, DC, 2010 року (Паркер, Девід. Закриття неспроможного банку: практика і процедури врегулювання неспроможності. Міжнародний валютний фонд, м Вашингтон, округ Колумбія, 2010) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/cat//longres.cfm?sk=24004.0>

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On the system of guaranteeing deposits of individuals", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 50.
2. Arbutov, S.G. Kolobov, Y.V. Mishchenko, V.I. and Naumenkova, S.V. (2011), Bankiv's'ka entsyklopediia [Banking Encyclopedia], CLP NBU Knowledge, Kyiv, Ukraine.
3. Smovzhenko, T.S. (2004), Systema harantuvannia vkladiv v Ukraini [Deposit Insurance System in Ukraine], Lviv Banking Institute PB, Lviv, Ukraine.
4. European Union (1994), "Directive on deposit insurance system", Official Journal, vol. 135, pp. 5—14.
5. Garcia, G.G.H. (1999), "Deposit insurance: a survey of actual and best practices", IMF working paper, vol. 99/54.
6. Rysin, V. (2002), "The Polish system of guaranteeing deposits", Bulletin of the NBU, vol 4, pp. 40.
7. Mishchenko, V. and Lysenko, G. (2009), "Interaction of bodies of public administration as a factor of overcoming the financial crisis", Finance Of Ukraine, vol. 1, pp. 50—57.
8. Mishchenko, V. I. and Mischenko, S. V. (2008), "The main directions of ensuring stability of the financial sector of Ukraine in the context of globalization", Finance of Ukraine, vol. 5, pp. 56—69.
9. Naumenkova, S. V. (2009), "Foreign experience of organization of system of regulation and supervision of financial institutions", Finance of Ukraine, vol 12, pp 20—27.
10. Naumenkova, S. and Mishchenko, S. (2006), "Features of formation of modern model of the financial system", Bulletin of the NBU, vol. 11, pp. 26—31.
11. Bank for International Settlements (2001), Financial Stability Forum, Guidance on developing effective systems of deposit insurance, the final version of the report of the working group on insurance of deposits, Bank for International Settlements, Basel, Switzerland.
12. Parker, D. C. (2010), Closing a Failed Bank: Resolution Practices and Procedures, International Monetary Fund, Washington, USA.

Стаття надійшла до редакції 09.06.2016 р.